

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії, президент
Національного університету «Києво-
Могилянська академія»

В.Г. Моренець
« 20 » 03 2014 р.

**Програма вступного фахового випробування зі спеціальності
«Соціологія» до вступу на навчання за освітньо-кваліфікаційним
рівнем магістра в 2014 році**

Київ-2014

Вступне фахове випробування зі спеціальності «Соціологія» до вступу на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра в 2014 році

передбачає перевірку базового рівня соціологічних, здобутих бакалаврами (спеціалістами) в результаті успішного засвоєння курсів з загальної соціології та галузевих соціологій, методології та методів соціологічних досліджень, методів аналізу соціологічних даних.

Вступне фахове випробування має комплексну письмову форму та складається з: письмового іспиту в вигляді тестових завдань та оцінки за подану дослідницьку пропозицію.

Дослідницька пропозиція.

Разом з документами до вступу абітурієнти подають самостійно опрацьовану дослідницьку пропозицію – проспект майбутнього магістерського дослідження (теоретичного або емпіричного). Проспект має містити мету дослідження, методологію його проведення, їх обґрунтування та належати до одного з напрямків наукових досліджень, які ведуть доктори та кандидати наук - викладачі кафедри соціології НаУКМА:

Релігійність в Україні: рівень, характеристики й моделі зміни релігійної ідентичності Демократизаційні та де-демократизаційні процеси; культурні аспекти демократії.	Богданова О.В., к.соц.н.
Соціологія підприємництва: моделювання соціальних чинників, що (не)сприяють створенню нових фірм в Україні; Моделювання агентності в теоріях соціальних трансформацій.	Винницький М. PhD
Застосування багатовимірних статистичних методів у соціологічних і маркетингових дослідженнях; Моделювання структурними рівняннями; Сучасна теорія вимірювання; Конструювання шкал для вимірювання атитюдів і особистісних рис.	Виноградов О.Г., к.псих.н., доц
Дослідження переходу від освіти до праці; Сприйняття соціальної нерівності населенням різних країн; Студії статусної гомогамії.	Малиш Л.О., к.соц.н., доц.
Дослідження ціннісних орієнтацій. Соціологія психічного здоров'я. Соціологія медицини. Дослідження відчуття суб'єктивного добробуту.	Мальцева К.С., к.філос.н., PhD
Гендерні відносини в українському суспільстві (у сфері політики, питання гендерних квот, на ринку праці, в сім'ї); Гендерна дискримінація в Україні; Гендерна політика в Україні та Швеції; Жіночий (феміністичний), чоловічий та ЛГБТ рухи в Україні	Марценюк Т.О. к.соц.н.
Сучасний аналіз класової, стратифікаційної, освітньої та гендерної нерівностей; Міжгенераційна соціально-класова та освітня мобільність.	Оксамитна С.М д.соц.н., проф.

Аналіз сучасних соціологічних теорій; Соціологічні дослідження соціокультурних феноменів.	Осипчук А.Д., к.соц.н.
Методологія масових опитувань; Міжетнічні стосунки в Україні.	Паніотто В. І., д.ф.н., проф..
Теорії суспільства і його еволюції Зв'язки соціальних характеристик членів суспільства з їхньою належністю до певних соціальних категорій або груп.	Хмелько В. Є., д.ф.н., проф..
Аналіз зв'язків між соціальними структурами та особистістю (ціннісні орієнтації, особистісна соціальна адаптованість, суб'єктивне благополуччя/щастя); Історія української соціологічної думки I пол. XX століття; Дослідження соціальної адаптованості особистості та соціальної пам'яті за умов соціальних трансформацій.	Хутка С.В., к.соц.н.
Структура і динаміка малих соціальних груп; міжсуспільна стратифікація; Закономірності, тенденції та прогнози глобальних соціальних змін	Хуткий Д.О., к.соц.н.

Дослідницька пропозиція оцінюється фаховою атестаційною комісією за її змістом, а також за можливістю здійснення цього проекту в межах магістерської програми під керівництвом одного з викладачів кафедри.

Тестові завдання передбачають три блоки питань, що стосуються:

- загальної соціології (20 завдань)
- методології та методів соціологічних досліджень (30 завдань)
- методів аналізу соціологічних даних (40 завдань)

Загальна кількість тестових завдань – 90.

Зразок тестових питань:

1. Яка парадигма ґрунтується на припущенні про існування об'єктивних соціальних закономірностей?

1. інтеракціоністська
2. інтерпретативна
3. позитивістська
4. постмодерна

2. Які сексуальні практики є культуральними універсаліями?

1. конформізм стосовно адюльтеру та шлюбу
2. конформізм стосовно гетеросексуальності та гомосексуальності
3. конформізм стосовно гетеросексуальності та шлюбу
4. табу на інцест та бісексуальність

3. До документів відносяться:

1. поштові марки
2. законодавчі акти
3. статистичні дані
4. все перераховане

4. Головна перевага телефонного опитування — це:

1. швидкість проведення опитування

2. високий response rate
  3. можливість використовувати складні анкети
  4. мінімізація впливу інтерв'юера
5. Мода та медіана розподілу відповідей належать до:
1. Мір надійності
  2. Мір центральної тенденції
  3. Мір варіації
  4. Мір зв'язку
6. Респондент має z-бал по тривожності "-1.0". Яке його значення у станайнах (середнє 5, ст. відхилення 2)?
1. 5
  2. 6
  3. 8
  4. Жодне з вказаних

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

Питання із загальної соціології:

1. Соціальна думка і соціальні науки. Специфіка соціології як соціальної науки.
2. Склад, структура та суспільні функції соціології. Професія, громадська позиція та особистість соціолога.
3. Позитивістська та інтерпретативна парадигми.
4. Функціоналізм та конфлікціонізм.
5. Поняття культури та її значення. Культуральна єдність та розмаїття.
6. Знаки та мова як елементи культури. Норми та цінності.
7. Основні підходи до розуміння соціальної структури. Соціальні позиції, статуси та ролі.
8. Соціальні системи, групи та організації. Соціальні інституції.
9. Поняття суспільства у соціології. Світова система суспільств.
10. Типологія суспільств. Характеристики основних типів суспільств.
11. Соціологічні концепції особистості, її складові та структура. Соціальні типи особистості.
12. Поняття соціалізації, її типи та чинники. Теорії соціалізації.
13. Соціальна дія та соціальна взаємодія. Сприйняття інших людей і спілкування. Теорії соціальної взаємодії.
14. Поняття соціальних відносин. Типи соціальних відносин.
15. Поняття соціальної групи. Типи, склад та обсяг соціальних груп. Групові явища.

16. Поняття і типи цільових організацій. Властивості та недоліки бюрократії. Сучасні організації.
17. Поняття девіації, її властивості та наслідки. Поняття соціального контролю. Концепції структурної напруженості та культурального передавання.
18. Конфлікціоністські концепції відхилу. Концепція ярликування. Поняття і типи злочинів.
19. Поняття соціальної нерівності, диференціації та стратифікації. Концепції соціальної нерівності.
20. Виміри соціальної стратифікації. Типи стратифікаційних систем. Соціальна мобільність і соціальне відтворення. Концепції соціальної стратифікації та соціальних класів.
21. Раси, етнічні групи та групи меншин. Етнонаціональні ідентичності. Упередження і дискримінація.
22. Політики домінантної групи. Теоретичні концепції міжетнічних відносин.
23. Гендерні ролі: вплив природи та культури. Сексуальність: природа, ставлення і практики.
24. Теоретичні концепції гендерної стратифікації. Гендерна нерівність.
25. Види сім'ї та шлюбу. Теоретичні концепції сім'ї.
26. Створення сім'ї, етапи сімейного життя. Нові та альтернативні види шлюбу та сім'ї. Проблемні питання сім'ї.
27. Поняття та складові економічної системи. Корпорації. Сучасні економічні системи.
28. Соціальне значення праці. Соціальні аспекти дозвілля.
29. Поняття та складові політичної системи. Типи політичних систем.
30. Теоретичні концепції держави. Озброєння, безпека і війна.
31. Різновиди релігій. Типи релігійних організацій.
32. Теоретичні концепції релігії. Релігія і соціальні зміни.
33. Теоретичні концепції освіти як соціальної інституції. Соціальна нерівність та освіта.
34. Соціологічні дослідження масових комунікацій. Громадська думка.
35. Соціальні аспекти тілесності, здоров'я та хвороб. Основні концепції охорони здоров'я.
36. Ключові поняття вікової соціології. Основні етапи життєвого шляху. Теоретичні концепції вікової стратифікації. Вікова нерівність.
37. Склад, динаміка та соціальні аспекти народонаселення. Основні концепції динаміки народонаселення. Демографічна політика.
38. Поняття поселенських спільнот, їхній склад і структура. Процеси урбанізації. Соціологічні концепції міської структури та міського життя.

39. Види колективної поведінки. Теорії поведінки натовпу.
40. Види соціальних рухів. Теорії соціальних рухів.
41. Основні чинники соціальних змін. Теорії соціальних змін.
42. Прогнози майбутніх соціальних змін.

Література:

1. Гіденс Е. Соціологія / Пер. с англ. – К.: Основи, 1999.
2. Добренєков В.И., Кравченко А.И. Социология: В 3-х т. – М.: ИНФРА-М, 2000.
3. Кравченко А.И. Социология: Общий курс: Учебное пособие для вузов. – М.: Логос, 2002.
4. Смелзер Н.Дж. Социология / Пер. с англ. – М.: Феникс, 1994.
5. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. – К.: Український Центр духовної культури, 1998.
6. Соціологія: Навчальний посібник. – 4-те вид. / За ред. С.О. Макеєва. – К.: Товариство “Знання”, 2008.
7. Фролов С.С. Общая социологии: Учебник. – М.: Проспект, 2010.
8. Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А.Макеєва. – К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999.
9. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. – ЛНУ ім. Івана Франка, видавництво "Кальварія", 2004.
10. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / Пер. с польск. – М.: Логос, 2005.

Питання з методології та методів соціологічних досліджень:

1. Структура та функції програми в соціологічному дослідженні.
2. Проблеми, об'єкт та предмет дослідження.
3. Висування мети дослідження як орієнтування на його кінцевий результат. Теоретико-прикладні та практичні цілі дослідження. Задачі дослідження: основна, часткова, додаткова. Методичні задачі.
4. Концептуалізація понять як процедура тлумачення, уточнення змісту понять, що складають концептуальну схему дослідження.
5. Операціоналізація понять - перехід від теоретичного до емпіричного рівня.
6. Валідність та надійність соціологічної інформації.
7. Гіпотеза - головний методологічний інструмент соціологічного дослідження. Теорія та гіпотеза. Гіпотеза вихідна та гіпотеза-наслідок. Описові та пояснюючі гіпотези.

8. Поняття генеральної та вибіркової сукупностей.
9. Репрезентативність соціологічної інформації.
10. Випадкова та систематична помилки репрезентативності.
11. Розрахунок об'єму вибірки.
12. Розрахунок похибки простої випадкової вибірки.
13. Типи відбору – випадковий, систематичний, квотний.
14. Проста випадкова та систематична вибірки.
15. Стратифікована та кластерна вибірки.
16. Регіональні багатоступеневі вибірки.
17. Класифікація методів збору соціологічної інформації.
18. Класифікація методів опитування.
19. Інтерв'ю - способи організації робіт, процедура та інструмент опитування. Можливі зміщення, їх оцінювання та усунення.
20. Конструювання анкети. Можливі зміщення в інформації, їх усунення.
21. Шкали Лайкерта та Терстоуна.
22. Шкала Богардуса. Семантичний диференціал.
23. Претест. Методичні особливості проведення претесту. Програма навчання інтерв'юєрів. Способи контролювання роботи інтерв'юєрів.
24. Телефонне опитування. Процедура та інструмент. Переваги та вади. Використання комп'ютерів (телефонне інтерв'ю що асистується комп'ютером).
25. Поштове опитування.
26. Пресове опитування, його недоліки. Поєднання поштового опитування з інтерв'ю.
27. Спостереження. Включене та невключене. Проблеми впливу на процес, що вивчається, та етика дослідження. Задачі, що розв'язуються цим методом, його зв'язок з іншими методами збору інформації.
28. Аналіз документів. Види аналізу. Якісний аналіз. Типи документів.
29. Аналіз якісний та кількісний. Задачі та особливості якісного аналізу. "Зовнішній" та "внутрішній" аналіз. Ознаки довіри до інформації.
30. Контент-аналіз. Особливості контент-аналізу. Переваги та вади. Процедура. Категорії, одиниці аналізу та одиниці рахування.
31. Організація дослідження. Кадрове забезпечення. Строки дослідження, графік робіт. Матеріально-технічне забезпечення (комп'ютери, програми тощо).
32. Загальна характеристика якісних методів.
33. Співвідношення якісних та кількісних методів.
34. Вибірка в якісному дослідженні.
35. Типи інтерв'ю в якісному дослідженні.

36. Принципи організації і проведення фокус-груп.
37. Біографічний метод в якісному соціологічному дослідженні.

Література:

1. Панина Н.В. Технология социологического исследования. – К., 1998.
2. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описания, объяснения, понимание социальной реальности. – М., 1998.
3. Ковалев Е.М., Штейнберг Н.Е. Качественные методы в полевых социологических исследованиях. – М.: 1999.
4. Семенова В. В. Качественные методы: введение в гуманистическую социологию. – М., 1998.

Питання з методів аналізу соціологічних даних:

1. Застосування математичних методів в соціології. Простий та багатовимірний аналіз.
2. Вимірювання соціальних змінних.
3. Типи шкал за рівнем вимірювання.
4. Таблиця одновимірного розподілу. Міри центральної тенденції та міри варіації.
5. Побудова таблиць одновимірного розподілу. Обчислення мір центральної тенденції та варіації.
6. Двовимірна таблиця та обчислення коефіцієнту χ^2 -квадрат.
7. Побудовані на χ^2 -квадрат коефіцієнти. Коефіцієнти зв'язку, що базуються на зменшенні помилки передбачення.
8. Коефіцієнти зв'язку для порядкових шкал.
9. t -критерій Ст'юдента для однієї, незалежних та пов'язаних вибірок.
10. Непараметричні методи в аналізі соціологічної інформації.
11. Однофакторний дисперсійний аналіз.
12. Двофакторний дисперсійний аналіз. Поняття статистичної взаємодії.
13. Значущість різниці відсотків
14. Перевірка статистичних гіпотез.
15. Значущість коефіцієнтів кореляції Пірсона.
16. Основні поняття регресійного аналізу.
17. Процедура проведення та інтерпретації результатів простого регресійного аналізу.
18. Використання категоріальних змінних в регресійному аналізі.
19. Процедура проведення та інтерпретації результатів багатовимірного регресійного аналізу.

20. Основні поняття факторного аналізу.
21. Методи ротації в факторному аналізі. Визначення навантажень кількості факторів.
22. Призначення та основні етапи дискримінантного аналізу.
23. Багатовимірне шкалювання.
24. Ієрархічний кластерний аналіз.
25. Кластерний аналіз – метод К-середніх.
26. Логістична регресія.

Література

1. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Видавничий дім “КМ Академія”, 2004. – 270 с.
2. Дэйвисон М. Многомерное шкалирование: методы наглядного представления данных. — М.: “Финансы и статистика”, 1988, 254 с.
3. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ. — М.: “Финансы и статистика”, 1989. — 215 с.
4. Хили Дж. Статистика. Социологические и маркетинговые исследования. – Киев: ООО «ДиаСофтЮП», СПб.: Питер, 2005
5. Бююль А., Цёфель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. – М.: "Диасофт", 2005.

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від „05” березня 2014 року

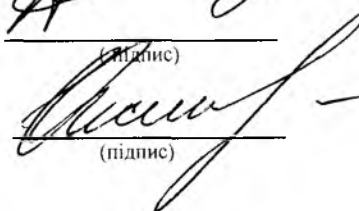
**Голова фахової
атестаційної комісії**

(підпис)

Осипчук А.Д.

(прізвище та ініціали)

Завідувачка кафедри

(підпис)

Оксамитна С.М.

(прізвище та ініціали)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступного фахового випробування

зі спеціальності: 8.03010101 Соціологія

у галузі знань – 0301 Соціально-політичні науки

Вступне фахове випробування з соціології має комплексну усно-письмову форму та складається з письмового іспиту в вигляді тестових завдань та захисту поданої дослідницької пропозиції.

Загальна оцінка за фахове випробування – **максимально 100 балів**. З них:

- письмове тестування – **максимально 60 балів**,
- дослідницька пропозиція та її захист – **максимально 40 балів**.

Письмове виконання тестових завдань передбачає розв'язування питань з трьох блоків, кожен з яких оцінюється в **максимально 20 балів**:

- блок з загальної соціології (20 тестових завдань),
- блок з методології та методів соціологічних досліджень (30 тестових завдань),
- блок з методів аналізу соціологічних даних (40 тестових завдань).

Загальна кількість тестових завдань у трьох блоках – 90.

Загальна кількість балів за тестові завдання – максимально 60 балів.

Дослідницька пропозиція та її захист.

Абітурієнт подає самостійно опрацьовану дослідницьку пропозицію як проспект майбутнього соціологічного дослідження. Проспект має містити мету дослідження, методологію його проведення, їхнє обґрунтування. Захист дослідницької пропозиції складає усну частину вступного фахового випробування.

Презентація та захист дослідницької пропозиції оцінюється фаховою атестаційною комісією за її змістом, а також за можливістю здійснення цього проекту в межах магістерської програми під керівництвом одного з викладачів кафедри.

Максимальна оцінка за дослідницьку пропозицію та її захист – 40 балів.

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції та її захисту.

При обґрунтуванні актуальності, мети та методології запропонованого дослідження та під час захисту проспекту абітурієнт має продемонструвати:

- глибоке знання програмного матеріалу з соціологічних навчальних дисциплін, особливо з загальної соціології, методології та методів

соціологічних досліджень дисциплін, методів аналізу соціологічних даних, теорії та історії соціології, структури суспільства;

- уміння аналізувати й оцінювати соціальні факти, явища, події, феномени, соціальні й суспільні зміни та тенденції послуговуючись теоретичними й практичними поняттями та категоріями соціології, використовуючи теоретичні й емпіричні моделі.
- уміння застосовувати та інтерпретувати результати емпіричних соціологічних досліджень.

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від „ 5 ” березня 2014 року

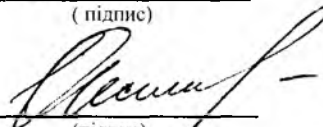
**Голова фахової
атестаційної комісії**

(підпис)

Осипчук А.Д.

(прізвище та ініціали)

Завідувачка кафедри

(підпис)

Оксамитна С.М.

(прізвище та ініціали)